

Отримано: 20.11.2022

Прорецензовано: 22.12.2022

Прийнято до друку: 25.12.2022

e-mail: motornyi@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8696-4713>

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-16(84)-39-42

Моторний А. В. Невідомий документ про чеського письменника Петра Кршічку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 16(84). С. 39–42.

УДК: 821.162.3-1.09"188/194":930.2

Моторний Андрій Володимирович,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
Національний університет «Львівська політехніка»

НЕВІДОМИЙ ДОКУМЕНТ ПРО ЧЕСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ПЕТРА КРШІЧКУ

У публікації презентується невідомий рукопис, присвячений творчості чеського поета, перекладача, педагога Петра-Ладіслава Кршічки (Petr Ladislav Křička, 1884-1949). Його автором є дружина П.-Л. Кршічки Анна Кршічкова. Документ, написаний на прохання українського вченого-богеміста, професора Львівського університету В.А. Моторного, розповідає про окремі сторінки життя чеського майстра слова, початки його творчої біографії, спогади про роки навчання в школі та Паризькому університеті Сорбонна тощо. Особливе місце у матеріалі, що розглядається, відводиться ролі особистих контактів П.-Л. Кршічки з відомими діячами чеської культури першої половини ХХ століття, їхньому впливу на процес формування його як письменника.

Ключові слова: Петр Кршічка, переклади, українська тематика, рукопис, чеська література міжвоєнного періоду.

Andrii Motornyi,
PhD, Associate professor of Foreign Languages department,
Lviv polytechnic National university

UNKNOWN DOCUMENT ABOUT CZECH WRITER PETR KŘIČKA

The publication presents an unknown manuscript dedicated to the work of the Czech poet, translator and teacher Petr Ladislav Křička (1884-1949). Its author is the P. L. Křička's wife Anna Křičková. The document, written at the request of the Ukrainian Czech language literature scientist, professor of Lviv University V.A. Motornyi, tells us about individual pages of the Czech writer's life, the beginnings of his creative biography, memories of his study years at school and at the Sorbonne University of Paris, etc. A special place in this material is given to the role of P. L. Křička's personal contacts with famous figures of Czech culture of the first half of the 20th century, their influence on his talent as a writer.

Keywords: P. L. Křička, translations, Ukrainian theme, manuscript, Czech literature of the interwar period.

Метою статті є ознайомлення дослідників чеської літератури першої половини ХХ століття і, зокрема, науковців, які вивчають творчість Петра-Ладіслава Кршічки, з присвяченим йому досі неопублікованим документом, автором якого є дружина поета Анна Кршічкова.

Останні дослідження та публікації. Ім'я П.-Л. Кршічки регулярно з'являється на сторінках досліджень, присвячених історії розвитку літературного процесу в Чехії (на той час – Чехословаччині) міжвоєнного періоду. Можемо, наприклад, назвати імена В. Славікової (Slavíková, 1989), Я. Скутіла (Skutil, 1997) та ін. Хронологічно остання на сьогоднішній день україномовна публікація, присвячена П.-Л. Кршічці, з'явилась 2014 року в «Енциклопедії сучасної України». Її автором є відомий словацький вчений українського походження, іноземний член НАН України М. І. Мушинка (Мушинка, 2014). Пропонована стаття не претендує на дослідження творчості чеського поета, а є лише своєрідним доповненням до кращого її розуміння.

Виклад основного матеріалу. Чеський поет, перекладач з французької, англійської, української, німецької та російської мов, бібліограф та педагог Петр-Ладіслав Кршічка (Petr Ladislav Křička, 1884-1949) залишив по собі чималий творчий спадок. Разом з тим, в силу різних обставин багато цікавих сторінок його життєвої та творчої біографії опинились поза увагою дослідників. Певним поштовхом до кращого розуміння і сприйняття особистості цього відомого діяча чеської культури може служити рукопис, який зберігається в особистому архіві українського богеміста, професора Львівського національного університету імені Івана Франка Володимира Андрійовича Моторного (1929-2015). Автором цього цікавого документу, написаного спеціально на прохання українського вченого, є дружина письменника Анна Кршічкова.

У своїй статті «Петр Кршічка – поет і перекладач» В. А. Моторний мимохідь згадував про цей документ (Моторний, 1979, с. 27-35). Крім того, окремі його чорнові записи, листи від А. Кршічкової, датовані 1977 – 1985 роками, свідчать про те, що він узгоджував з нею питання публікації рукопису в одному з наукових видань. Ці плани, однак, так і не були реалізовані.

Найвний у нашому розпорядженні матеріал (без назви) важко окреслити одним терміном. Його можна умовно розділити на три частини: перша – нарис Анни Кршічкової біографічного характеру про життя Петра Кршічки (родовід, дитячі та юнацькі роки, навчання, перші літературні спроби тощо), який хронологічно закінчується 1938 роком, перед початком окупації гітлерівцями Чехословаччини; друга – уривок зі спогадів самого письменника, датованих 1948 роком; третя – детальна бібліографія творів Кршічки, підготовлена його дружиною, а також адресовані Кршічці окремі листи відомих діячів чеської та словацької культур (Вітєслав Незвал, Петр Безруч, Петр Ілемницький, Едуард Басс та ін.).

Зазначимо, що документ не містить жодних нотаток його авторки особистого характеру. Її спогади у 1979 році невеликим накладом були опубліковані місцевим музеєм міста Нове Мнесто на Мораві до 30-річчя від дня смерті письменника (Кршічкова, 1979). Вони, безумовно, також є дуже цікавим джерелом інформації для тих, хто цікавиться творчістю цього самотнього чеського поета.

Свій рукопис А. Кршічка досить активно ілюструє уривками з літературних творів чоловіка. Разом з тим, оскільки вони неодноразово публікувались, а тому відомі як науковцям, так і широкому читацькому загалу, вважаємо недоцільним цитувати їх у даній публікації.

Найчастіше П.-Л. Кршічка підписував свої твори як П. Кршічка, саме цю форму використовують, переважно, і дослідники його творчості. Тому у подальшому ми будемо використовувати саме її.

П. Кршічка відомий своїми перекладами творів Мольєра, Р. Роллана, О. С. Пушкіна, А. П. Чехова, Г. Гессе, В. Шекспіра та інших авторів. Присутня у його доробку й українська тематика. Відомі його переклади вибраних поезій Т. Г. Шевченка¹, «Досвітніх вогнів» Лесі Українки², думи «Іван Богуславець»³. Він є також автором хронологічно п'ятого перекладу на чеську мову «Тараса Бульби» М. В. Гоголя. Попри те, що серед його попередників у справі популяризації цього твору у Чехословаччині були, зокрема, такі відомі особистості, як К.В. Зап, Я. Отто, Ф. Пата, саме варіант перекладу П. Кршічки витримав найбільше перевидань (у 1947, 1950, 1953, 1955, 1952, 1959, 1966, 1973 роках). Цікавим є той факт, що ілюстратором видання 1947 року виступив відомий чеський художник, випускник Харківської вищої художньої школи Вацлав Фіала (1896-1980), який, у свою чергу, сам був автором чималого кількості творів, присвячених Україні (див., наприклад, виданий 2005 року у ужгородському видавництві «Карпати» його альбом «Мої зустрічі на Срібній землі» (Фіала, 2005). Згадуючи відомих художників, з якими тісно співпрацював Петр Кршічка, не можемо також оминати імені Йозефа Лади. Саме йому належить, зокрема, цикл популярних ілюстрацій до «Пригод бравого вояки Швейка» Ярослава Гашека, які неодноразово видавались українською мовою.

Принагідно зазначимо, що українська сторінка присутня і у біографії рідного брата Петра Кршічки – Ярослава (1882-1969) – відомого чеського композитора і хормейстера, який протягом трьох років (з 1906 до 1909) був диригентом і директором музичної школи у Катеринославі (тепер Дніпро).

Рукопис А. Кршічкової не має чіткої хронологічної побудови, у текст регулярно «вплітаються» цитати з щоденників її чоловіка, висловлювання про нього відомих особистостей, з якими він був добре знайомий, або навіть приятелював.

«Петр Кршічка, – пише авторка документу, – народився у Келчі, але рід Кршічки походить з району Малої Гани⁴, де у 1848 році народився його батько Франтішек – вчитель та директор школи. У місцевих матричних книгах рід Кршічки згадується з 1584 року.

До Франтішка всі Кршічки були селянами. Йому ж судилося закласти творчу і педагогічну гілку роду. Він добре вчився і, крім того, ще змалечку непогано грав на скрипці та органі. Тому з ініціативи місцевого пароха його віддали на навчання. Але у той час для сина селянина були лише дві можливості – вивчитись або на священника, або на вчителя. Франтішек Кршічка став вчителем.

Працюючи на цій посаді у Новому Мнесті на Мораві, він познайомився з бургомістром містечка, донька якого відвідувала його школу. Пізніше, ставши директором школи у Келчі, він розпочав переписку з цією дівчиною, яка завершилась їхнім весіллям. «Це був союз двох добрих, благородних людей. Народилось у них троє дітей – Ярослав, Петр, Павлінка⁵, яким вони створили затишну, радісну домівку. Яке багате дитинство було у дітей Кршічків у цій малій Келчі серед зелені фруктових дерев, поруч з друзями! Там, де у маленькому будиночку їхньої няні Нани було завжди так затишно і мило, де батько показував їм ляльковий театр та навчав першим крокам у науці і музиці. Але не судилось Франтішкові Кршічці побачити своїх дітей дорослими. Після кількох операцій у клініці Відня, 5 грудня 1891 року він помирає. На цей час його дітям було дев'ять, сім і п'ять років. Через чверть року разом з матір'ю вони переїжджають спочатку у Брно, а потім у будинок її батьків.

Два шкільні роки родина прожила у Німецькому Броді⁶, де Лялька (Ярослав) вчився у гімназії, а Петр закінчив 3-й та 4-й класи загальної школи.

У 1894 році відкрилась середня школа у Новому Мнесті на Мораві, куди Петр вступив у неповних десять років.

І обидва брати, і їхня сестра мали філологічні здібності і разом вивчали мови. Вивчали із задоволенням і цікавістю. Ніхто їх не примушував. Взагалі, їх виховували з любов'ю, але без зайвих сентиментів. І у дуже скромному дусі. З щоденника (П. Кршічки – А.М.): «Сьогодні я вперше одягнув довгі штани» (отримав їх на Різдво). Але, разом з тим, наскільки багатим було їхнє духовне життя! Лялька привозив з собою з Броду дух гімназійного міста і літературних пошуків. Цю снагу до творчих пошуків ще в дитинстві започаткував в них саме він, Ярослав. Зберіглось декілька номерів «Славою» і «Вишеграду», які у 1894 році власним коштом «видавав» «редактор» Петр Кршічка, і де вмщували свої твори Ярослав, Петр і Павлінка (на той час – учениця 4-го класу). Звичайно, вони цікавились не тільки цим, бо були дітьми, які любили ліс, річку, бо як і всі інші діти, бавились у мисливців, мушкетерів, шукали таємні підземелля. В домі, загалом, панувала патріархальна і свідомо патріотична атмосфера. Була там і бібліотека, якою Петр не лише користувався як читач, але й здійснив її каталогізацію. Мав Петр і свою особисту невелику бібліотечку.

З «Моравських новин» дізнався він, що у перших днях серпня у Турчанському Святому Мартіні⁷ збирається цвіт словацької громадськості, щоб на зборах Матиці Словацької⁸ обговорювати проблеми народу».

У 1899 році П. Кршічка відвідав Матицю Словацьку, де, зокрема, познайомився зі Светозаром Гурбаном-Ваянським (Svetozár Hurban-Vajanský, 1847-1916) – відомим словацьким письменником, публіцистом, літературним критиком та громадським діячем.

¹ Taras Ševčenko. Taras Ševčenko: výbor z díla největšího básníka a buditele Ukrajiny // Svět Sovětů, 1951, č. 51.

² Lesja Ukrajinka. Světla před úsvitem. У зб.: Vítězit a žít – Anthologie z ukrajinské poezie // Svoboda, 1951, č. 53; Světová četba, svazek №59 // Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953.

³ Ivan Bohuslavce (Duma) // Panorama, 1947, č.22.

⁴ Мала Гана (Malá Haná) – сьогодні один з регіонів Південно-Моравського краю Чеської Республіки.

⁵ Поетеса Павла Кршічкова-Гомолкова (1886-1972).

⁶ Сьогодні – місто Гавлічків Брод (Havlíčkův Brod).

⁷ До 1950 року Turčiansky Svätý Martin, сьогодні місто Мартін (Martin), Словацька Республіка.

⁸ Матица Словацька (Matica Slovenská) – словацьке національно-культурне товариство, здійснює свою діяльність дотепер.

«Враження від цієї першої у своєму житті великої подорожі п'ятнадцятилітній Петр відобразив у трьох статтях. Дві з них під псевдонімом Ярослав Словак він надрукував у «Снагах», які видавав гурток студентів Нового Мнеста. Третю – на першій сторінці у «Моравській орлиці» 7 вересня 1900 року, але вже під псевдонімом Ален Рівал» (*rival* у перекладі з чеської мови – *суперник* – А.М.).

Згадку про цей літературний дебют знаходимо у листа П. Кршічки від 25 лютого 1927 року до Карла Чапека:

«Дорогий Карле Чапек!

На Ваше вчорашнє запитання щодо того, коли і у якому журналі я вперше надрукувався, відповідаю, що десь 1898 року (помилка П. Кршічки у даті – А.М.), у брненській «Моравській орлиці». Як не дивно, це була проза, нарис подорожуючого по Словаччині, куди я поїхав відвідати маму, яка лікувалась у П'єшт'янах⁹.

Я надіслав цю каліграфічно виконану роботу під псевдонімом Ален Рівал до редакції «Моравської орлиці», порушуючи дисциплінарний статут, яким я як учень четвертого класу Земської вищої школи у Новому Мнесті на Мораві мав керуватись і яким нам самим духом його прямо заборонялись безпідставні публічні виступи. Моя радість від оприлюднення (*тексту твору* – А.М.) була величезною. Серце ледь не вискакувало з тіла. Біда: я тоді не відчував, на яку тернисту дорогу вступаю з цього моменту. Дуже швидко я відчув, однак, всю гостроту шипів цього терну. Відповіддю на мої ввічливі і повторні письмові прохання про гонорар була гробова тиша. Проти мене не був застосований ні карцер, ні інші види покарання, але шкільний інспектор пан Жлабек в присутності всього збудженого класу назвав мене не інакше, ніж бунтівником.

Але це було лише початком. Дорогий Карле Чапеку! Якби я Вам мав розповісти про все, що пережив через свої поезії, то отримав би чималий гонорар навіть з урахуванням скромної такси «Лідовек»¹⁰. Мій Боже! Чого я тільки не робив, щоб відвикнути від написання віршів! Про що тільки не думав і не уявляв, як стати успішним торговцем, хорошим хіміком, коротше кажучи, просто нормальною, корисною людиною. Одного разу я навіть сам собі надавав ляпасів! Це виглядає як жарт, але серце моє, дорогий брате, при цьому сильно б'ється. Скільки разів собі говорив, що там, у небесному розподільнику, встановлені цікаві порядки! Посилають нас сюди, на землю. Але ж це помилка! Очевидна помилка! Насправді ми належимо чомусь зовсім іншому. Якійсь іншій зірці. Ах, якби я знав, якій саме! Але досить! Краще не будемо про це говорити. Я вже бачу, що з цього знову вийде. Напишу про це вірш.

Ваш Петр Кршічка».

«Зберіглась перша «збірка» віршів п'ятнадцятирічного Петра Кршічки з 1899 року. Її ілюстрував Карел Немец. Складалася вона з віршів похмурих, еротично-відчайдушних, елегійних. Таких, як вимагала тодішня мораль.

Деякі вірші були оприлюднені у «Снагах» – першому студентському журналі реальної школи у Новому Мнесті, який «друкувався» вручну. У ньому під псевдонімами публікувались найкращі (*учні* – А.М.). Вони були об'єднані у своєрідний гурток під керівництвом Карла Немеца, який займався ілюстраціями. Карел Немец у школі тоді не вчився (він був на п'ять років старший, ніж Петер), але був чудовим «об'єднувальним центром». Вмів, знав і мав все, що треба. Це означає, що мав ті найцікавіші книги і постачав найновіші літературні журнали, з яких Петр черпав (*натхнення* – А.М.). У той час багате культурне життя у Новому Мнесті пульсувало саме завдяки учнівській молоді.

Петр склав матуриту (*випускні іспити* – А.М.) у 16,5 років. Настав час навчання у Чеській вищій технічній школі в Празі, де він отримав спеціальність інженера-хіміка. Жив в Празі на Летні у Кралове Обори, у будинку, де мав своє ательє його приятель – художник і реставратор Бедржіх Весели («Беда Пес»).

20.11.1905 розпочинається практика (П. Кршічка – А.М.) на цукровому заводі в Гуліні, а потім у науковій лабораторії у Карлових Варах.

За рік він від'їжджає до Парижа – міста, яке завжди притягувало наших студентів і людей мистецтва. Веде там богемний спосіб життя, працює у професора Г. Бертранда в Інституті Паастера, одночасно відвідує лекції з медицини в паризькій Сорбоні».

А. Кршічкова далі наводить рядки з цікавого листа П. Кршічки, від 17.12.1906 року, адресованого ним матері і бабусі. «У Парижі можна жити відносно дешево тому, хто вміє вести скромний спосіб життя. Навчання є всім доступне і безоплатне. Кожний громадянин має право слухати всі лекції в університеті. Для освічених людей тут робиться багато. Чехів тут загалом є близько 3000, росіян – 8000. У районі, де я живу (відомому як Латинський квартал), майже одні росіяни. Серед чехів є багато робітників, насамперед кравців і кушнірів. Також досить багато студентів і людей мистецтва. Мова для мене не є жодною проблемою. Я тепер розмовляю, як справжній парижанин. В лабораторії працюють: 1 росіянин, 1 росіянка, 1 чех (Петр Кршічка), 1 поляк, 1 венесуелець, 1 грек, 1 німець, 2 французи. Слов'ян, як бачите, є майже половина.

Вдень я працюю у лабораторії, яка є чудово обладнана (одна з найсучасніших), ввечері вчуся вдома. Тільки по середах відвідую зібрання чехів в одній з кав'ярень на бульварі Сен-Мішель.

Тут в університеті викладають найвідоміші хіміки світу: Муассан, Берглю, Беккерель та інші. Професоркою університету є також одна жінка – відома мадам Кюрі, яка разом зі своїм чоловіком, паном П'єром Кюрі відкрила радій. Її чоловіка цього року, здається навесні, переїхав і вбив автомобіль. Його професорське місце у місцевому університеті перейшло їй. Я слухав її лекцію. Вона якось по-особливому виглядає у своєму чорному одязі, і є дуже милою людиною. За походженням вона полька», – пише Кршічка у своєму листі.

Поетичний хист Петр успадкував по мамі. Хоча сама вона ніяких віршів не складала, але говорила і писала дуже виразною мовою. Важливі для неї слова у письмовій мові вона завжди починала з великої літери. Свої останні вісім років вона жила у Петра в Празі, насолоджуючись театрами, концертами та ранньою славою своїх синів. Померла 6 січня 1936 року.

П. Кршічка повертається до Карлових Вар, але за короткий час їде до царської Росії, де у Катеринославі його брат Ярослав вже більше року успішно працює у музичній школі як вчитель музики і диригент. Згодом, під час перебування у Москві, Петр заробляв на життя, викладаючи іноземні мови.

Різдяні свята обидва брати провели у М.М. Простосердова¹¹ разом з єврейською дівчиною, засудженою на Сибір, яку Простосердови у себе переховували від царської поліції.

⁹ П'єшт'яни (Piešťany) – курортне місто в Словацькій Республіці

¹⁰ Газета «Лідове новіни» («Lidové noviny»).

¹¹ Простосердов Микола Миколайович (1873-1961) – вчений-біолог, винороб, громадський діяч.

Наступного, 1908 року, Петр повертається до Чехії, щоб відбутися військовою службою. До Росії він вже не повернувся.

Вже 1909 року з'являються його переклади російських та французьких поетів. Петр, однак, не займається лише перекладами. Пише також власні вірші. Крім того, складає кваліфікаційні екзамени для роботи викладачем у Вищій торговельній школі, державні іспити з французької та російської мов і вчителює у цій школі на Жіжкові¹², а також у Жіночому виробничому об'єднанні.

Війна 1914! У перші ж її дні отримав Петр направлення до свого полку у Їглові, який готувався до вступу у бойові дії. Був він (*П. Кришчкі – А.М.*) дуже засмучений, як і його приятель Ян Штурса¹³. Почався пошук шляхів, як врятувати Петра від відправки на фронт. Його брат Ярослав декілька разів їздив з Праги до Відня, де просив відрядити Петра у розпорядження військового міністерства як перекладача, оскільки він володіє чеською, німецькою, російською, французькою та англійською мовами.

Попри отриману у Відні обіцянку вирішити це питання позитивно, місцева військова управа у Їглові відмовилась її виконувати, оскільки, за даними поліції, П. Кришчкі вважався політично неблагонадійною особою, а тому був відправлений на фронт.

Невдовзі, 14 листопада 1914 року він був поранений. Отримане у ногу поранення, зазначає А. Кришчківа: «...професор Петршівальський у Празі так довго та ретельно оперував і потім ним опікувався, що воно витримало аж до 28 жовтня 1918 року.

У цей день (*день проголошення незалежності Чехословаччини – А.М.*) Петр разом зі своїми друзями Е. Бассом, З. Віртом, В. Диком і Я. Квапілом поспішав на Вацлавську площу, де біля пам'ятника святому Вацлаву диригував Ярослав (*брат П. Кришчкі – А.М.*) празьким хором «Глагол», і вся Вацлавська площа співала «Де мій дім»¹⁴.

Під час перебування у військовому госпіталі Петр працював над своєю першою книгою «Куц шипшини» (*«Šipkovy keř» – А.М.*) з відомим віршем «Meduňka Głogowska». «Куц шипшини» вийшов 14 квітня 1916 року. Перше і друге видання були відразу розкуплені. Поета внесли до трійці Шрамак – Томан – Кришчкі. «Великих поетів Томана, Шрамека, Кришчкі півнав з відомої збірки, виданої наприкінці війни доктором Їржіном» (Вітезслав Незвал «З мого життя»).

Після складання контрольних іспитів Кришчківа продовжує вчителювати і проживає своє велике кохання до Л.В. (? – А.М.).

На початку 1919 року почав працювати у Міністерстві освіти, перебуваючи там на різних посадах до 1948 року за винятком 9 років (1938-1947), коли не міг перебувати на службі за станом здоров'я.

У 1919 році отримав премію Чеської академії наук за збірку поезій «Білий щит» (*«Bílý štít» – А.М.*).

1925 року отримав Державну премію за збірку «Хлопець з луком» (*«Hoch z lukem» – А.М.*).

У 1933 році вийшли збірки «Хліб та сіль» (*«Chleb a sůl» – А.М.*) та «Суха голка» (*«Suchá Jehla» – А.М.*).

Добру пам'ять залишив по собі П. Кришчкі, коли у видавництві «Дружественні праце» у 1930-1937 роках як порадник з питань культури займався підбором до публікації творів наших і зарубіжних письменників.

Про подальшу свою роботу нехай говорить він сам».

На жаль, ми вже не дізнаємось, чому А. Кришчківа так несподівано обірвала власну розповідь і вирішила у своєму нарисі відобразити весь воєнний і післявоєнний період життя свого чоловіка шляхом включення у текст його автобіографічних спогадів 1948 року (Намановá, 1988).

У них письменник, ділиться, зокрема, творчими планами, інформує про перевидання окремих своїх творів. Ці нові видання побачили світ, а от інше йому реалізувати вже не судилося. 25 липня 1949 року Петр Кришчківа завершив свій земний шлях, залишивши нам надзвичайно цікавий творчий спадок.

Третя, остання частина рукопису включає в себе не лише детальну бібліографію творів самого письменника, перелік всіх видань книг, у яких він виступав як перекладач і окремі листи до нього від інших відомих діячів культури, про що ми вже згадували вище, але й дуже цікавий список з 18 авторів віршів, присвячених самому П. Кришчкі. Ще один список – це 33 композитори, які написали музику до 88 його поезій – красномовне свідчення високої оцінки творчості чеського майстра слова.

Література:

1. Slavíková V. Básník s erbem šípku a meče Petr Křička. Bibliograficko-informační příručka / V. Slavíková // Knihovna Jiřího Mahena, Brno, 1989.
2. Skutil J. Petr Křička / J. Skutil // Muzejní spolek pro uchování bratrských památek a tisků, Kralice nad Oslavou, 1997.
3. Мушинка М.І. /М.І. Мушинка // Кришчкі Петр. Енциклопедія Сучасної України (www.esu.com.ua).
4. Моторний В.А. Петр Кришчкі – поет і перекладач / В.А. Моторний // Проблеми слов'язнавства. – Вип. 19. – 1979. – С. 27-35.
5. Křičková A. Malá vzpomínka na dobrého člověka / A. Křičková // Hořácké muzeum, Nové Město na Moravě, 1979.
6. Фіала В. Мої зустрічі на Срібній Землі / В. Фіала // Ужгород, вид-во «Карпати», 2005.
7. Petr Křička (1884–1949): Literární pozůstalost. Zpracovala Růžena Hamaňová // Praha, Literární archiv PNP, 1988.

¹² Жіжков (Žižkov) – з 1922 року один з районів Праги.

¹³ Штурса Ян (Štursa Jan, 1880-1925) – чеський скульптор, ректор Академії образотворчих мистецтв в Празі.

¹⁴ «Де мій дім» («Kde domov můj») – Державний гімн Чеської Республіки.